

DE VLUCHT Ludo Laagland

Aflevering 10

En zie: hij dronk zijn glas in één slok leeg, zonder pijn, zonder kreunen, zonder zuchten en reikte het haar weer aan. Het was net of hij was even in Lourdes en er gebeurde daar met hem een mirakel.

De goede fee was weg. Maar niet voor lang.

Daar stond zij met haar commandant in de deuropening. Het was hier in het secretariaat nu als in een kippenhok waar plots een hond verschijnt. Iedereen verstijfde van schrik voor de miljonair van het dozijn.

Zij wees met haar hoofd mijn vader aan en fluisterde wat in het oor van haar meester. Deze wenkte mijn vader om even mee naar buiten te komen. Ik wou hem vergezellen, maar werd door de commandant tegengehouden.

“Gij niet, manneke!”

“Dat is mijn zoon, meneer de commandant, zei mijn vader. Hij is vrijwillig met mij meegekomen toen men mij naar hier bracht. Om mij te ondersteunen, want ik heb een paar ribben gebroken.”

“Dan is het in orde. Maar zeg eens, man, waarom zit gij hier vast?”

“Dat zoudt u moeten vragen aan de mannen die mij hebben aangehouden.”
antwoordde vader.

“En wie waren dat?”

“De kajotters.”

Er waren immers bij de Witte-Brigademannen die hem hadden voorgeleid verschillende leden van de Katholieke Arbeiders Jeugd. En de commandant, dat had vader allang door, was alles behalve katholiek.

“Maar nu over wat anders... Gij hebt naar het schijnt mijn vader goed gekend.”

Mijn vader knikte. Hijzelf had het front wel nooit gezien, maar hij had een broer die aan de IJzer soldaat was geweest, in dezelfde compagnie als de gesneuvelde.

Zodoende was hij op de hoogte van enkele details uit het leven van deze laatste, die overeenstemden met datgene wat de commandant er in zijn familiekring over vernomen had. Mijn vader en hij hadden dan iets gemeenschappelijks en dat gaf doorgaans een gevoel van sympathie.

“Komaan,” zei de commandant, “je mag naar huis.”

Hij liep ons vóór, naar buiten. Het dorpsplein zag zwart van het volk. Op de pui van het gemeentehuis, vóór de honderden mensen die er op het “zwarte” wild stonden te wachten, trok hij zijn revolver, schoot een paar kogels loodrecht de lucht in, en riep tot de verschrikte toeschouwers:

“Deze twee mannen gaan naar huis en ziet dat er g.v.d. niemand een poot naar hen uitsteekt.”

Dat had zijn effect. Want de commandant had in deze dagen meer te zeggen dan God zelf.

Thuis kroop vader dadelijk het bed in. Niet omwille van die twee ribben. Evenmin omdat hij ziek was. Maar om iets waar wij voorlopig het raden naar hadden.

Dat bed was zowat het enige dat de "Spaanse furie" van een paar dagen geleden had overleefd. Want thuisgekomen, merkte ik nu pas met welke razernij de goede Belgen hier waren te keer gegaan. Er stond geen ruit, geen deur, geen tafel en geen stoel meer heel. Mijn stukgeschoten schilderijen hingen her en der aan de muren. Het was om te wenen. En dan hadden mijn moeder, mijn zus en mijn broer alles nog zoveel en zo goed mogelijk opgeruimd.

Tegen de avond zei moeder ons:

"Ga vader eens vragen, wat hij graag zou willen eten, dan zal ik hem dat klaarmaken."

"Wel," zei vader, "er loopt daarbuiten waarschijnlijk nog wel een jonge haan rond. Breng hem mij, samen met mijn schoenmakersmes en met een kom om het bloed in op te vangen."

Mijn broer en ik trokken met het offerdier (de grootste haan die er nog rondliep) en met de gevraagde attributen naar boven.

Vader ging rechtop zitten. Hij nam de haan onder zijn linker arm en met het vlijmscherpe mes stak hij hem dwars door het gehemelte, in de hersens. Wij hadden het tientallen keren gezien. Het was de gebruikelijke manier van hanenslachten in de buurt. Hij liet het dier leegbloeden in de wit-geëmailleerde kom die hij vóór zich op het bed had staan. Dan reikte hij het stoffelijk overschot, dat zo slap was als een handdoek, aan mijn broer, het mes gaf hij aan mij en de kom met het bloed hief hij met beide handen ter hoogte van zijn kin, als wou hij haar gaan uitdrinken, maar kiepte haar dan over de witte bedsprei uit. Wij dachten: hij is niet op zijn ribben maar wel op zijn hoofd gevallen! Da's veel erger.

"Ga vlug naar de dokter, zei ie, en zeg hem dat ik bloed heb overgegeven."

Het was al donker toen de dokter thuis aankwam. Hij liep de trap op naar boven en zag daar de "stervende" liggen, in het bleke schijnsel van een kaars.

Zonder hem te onderzoeken, draaide hij zich om, liep naar beneden, sprong op zijn fiets en reed terug naar het café "bij De Rosse", het lokaal van de weerstanders, waar hij met enkelen van hen voordien had zitten kaarten.

"Die moet ge al niet meer gaan aanhouden. Die haalt de morgen toch niet meer," zei hij, terwijl hij de kaarten terug ter hand nam.

De dokter, een oude vriend van vader, was door de politiek onder de oorlog totaal van hem vervreemd, maar kende de zieke als een goedgehartig mens en ook als een lepe uilenspiegel. Achteraf beschouwd, heb ik de indruk dat hij door zijn handelswijze

mijn vader heeft willen beschermen tegen de overdreven achtervolgingsijver van sommige weerstanders.

Hoe dan ook, wij hielden ons de dagen nadien, omwille van onze veiligheid, zo ver mogelijk van iedereen verwijderd. Gelukkig woonden wij anderhalve kilometer van het centrum, en dat had nu ook zijn voordeel.

De eerstvolgende zondag moest ik echter naar de mis. Daar kon ik, als gelovige, niet aan ontsnappen. Amper 100 meter van de kerk werd ik plots opzij aangevallen door een groepje “witten” die uit de vroegmis kwamen en die mij met stenen begonnen te bekogelen. Ik voelde mij ineens als Stefanus, de eerste martelaar, maar dan niet zo moedig. Ik nam het enige wapen dat ik nog bezat, mijn benen, en rende ermee naar huis. Het was de eerste keer in mijn leven dat ik mijn zondagsplicht niet volbracht. En dit nog wel door de schuld van de katholieken zelf.

Boer Biesmans, onze naaste buur, al was hij ook een “witte”, had al vlug door dat het bij de bevrijding meer om wraak dan om vaderlandsliefde ging. Hij raadde mij aan bij hem op de boerderij te komen helpen.

“De eerste die een hand naar u durft uitsteken, die rijg ik aan de riek!”, verzekerde hij mij.

En dat zou hij ook gedaan hebben.

Toen na enkele dagen het hooi bij Biesmans binnen was, trok ik terug naar huis.

Op een namiddag zat ik in hemdsmouwen en met mijn holleblokken aan, in de tuin aardappelen te rooien, toen plots enkele gewapende Witte-Brigademannen naar mij toe kwamen. Ik moest “even mee naar het gemeentehuis voor een ondervraging.”

Mijn moeder wierp mij nog vlug een wollen trui en de sjaal uit Diest na en ik riep haar toe: “Tot straks!... of later!”

Op het gemeentehuis was er natuurlijk geen sprake van ondervraging. Ik werd er zonder pardon onder het gelijkvloers in het kolenkot opgesloten.

De ganse nacht deed ik geen oog dicht, want al die tijd ging daarbuiten het feest van de bevrijding verder. De mensen hadden het laatste jaar, en dit ten gevolge van bombardementen, zo vele nachten wakker gelegen dat er nu nog wel een paar nachten bij konden.

's Anderendaags werd ik, samen met nog een andere zwarte, in een opgeëiste auto naar de citadel van Diest gebracht. Naast de chauffeur had een Witte-Brigademan met mitraillette plaatsgenomen. Ik zelf zat links achter, naast mijn lotgenoot.

wordt vervolgd